

**AZ OROSHÁZI TÁNCICS MIHÁLY
GIMNÁZIUM, SZAKGIMNÁZIUM ÉS
KOLLÉGIUM**

**TEHETSÉGGONDOZÓ PROGRAMJA
2018-2019.**

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:

DR. BLAHÓ JÁNOS

„A felfedezés lényege: látni azt, amit már mindenki látott, de olyat gondolni, amit senki más nem gondolt róla.” (Szent-Györgyi Albert.)

1. A TMKIT tehetséggondozó programjának előzményei, alapelvei, célkitűzése

1.1. Előzmények

A középiskolánk tehetséggondozó munkája korábbi eredményeinkre, a hálózati együttműködés bővülő lehetőségeire, széles körű partneri együttműködésünkre, az intézmény folyamatos szervezeti és munkakultúra fejlesztéseire alapoz.

Programunk keretrendszerét a **Nemzeti Tehetség Program** célrendszere, a **Szegedi Tudományegyetem** és **Orosháza Város Képviselő-testülete 2011.-ben** megkötött megállapodása jelenti. A bekövetkezett változások (a fenntartó esetében és a társadalmi-gazdasági tér elvárásaiban) indokolja a program aktualizálását. A tartalmi kiegészítések főbb csomópontjai:

- *A program illeszkedik a Békéscsabai Tankerületi Központ stratégiai célrendszeréhez.*
- A partneri, kliensi kör elvárásaihoz.
- A hálózati együttműködés új lehetőségeihez. (Kodolányi János Főiskola Mentor Programja, Dél-Békési Tehetségsegítő Tanácsban szerveződő együttműködések, BGF bázisiskola programjában megjelenő együttműködések.)

Intézményünk tehetséggondozó programja szorosan illeszkedik a nemzeti tehetséggondozó rendszerhez. Ugyanakkor olyan **egyedi innováció**, mely a Dél-alföldi Régiós, ezen belül a Békés megyei tudásrendszer része. A Szegedi Tudományegyetemmel (SZTE) - mint a Dél-alföldi Régió tudáspólusával - kialakított együttműködésre épít. A program tartalmi elemei, szerkezete a kialakított interakciók egy része az **SZTE Rezidensközponti** szerepköréből levezetett lehetőségeink és feladatunkból ered, másrészt az iskola újra definiált társadalmi küldetéséből.

1.2. A Program pillérei, tartalmi elemei

Az Orosházi Táncsics Mihály Gimnázium, Szakgimnázium és Kollégium elkötelezett a város és térségének, valamint Békés megye társadalmi-gazdasági versenyképességének fejlesztésében. Tehetséggondozó programunk organikus egységet képez az SZTE Békés megyei rezidensközponti szerepkörünkből adódó feladatainkkal és lehetőségeinkkel. Ebből adódóan célkitűzéseink megvalósításához partnereinkkel három fő programot, három pillért munkáltunk ki:

- ***Az óvodától a diplomáig,***
- ***óvodától a munka világáig,***
- ***és a nyitott iskola tanuló társadalom*** fő programokban valósul meg.

Az óvodától a diplomáig fő program

Összekapcsolja a köznevelési rendszer (fenntartótól függetlenül) vertikális elemeit a felsőoktatással a tehetséggondozás, a társadalmi hátrányok enyhítése, a pályaorientáció és pályaválasztás területén végzett feladatokban. *A már regnáló Tehetség-híd programban - a rezidens központon keresztül - városi, térségi szintű szervezett tehetségazonosítás és tehetséggondozás valósulna meg.*

A program egyedi és hatékony támogatási formákkal járul hozzá a sikeres tanulói pályaválasztáshoz, diplomaszerezéshez és a sikeres életpályákhoz.

A személyre szabott mentorálás és tanulói nyomon követés láthatóvá teszi a továbbtanulási irányokat és arányokat, valamint a munkaerő gazdálkodás tervezését.

Bővebb és tervezhető lehetőséget kínál az európai oktatási, tudományos mobilitási programok széleskörű implementálásában, részvételében.

A mentorálás ívében hatékonyan támogatná a kiemelt képességű tanulókat, hozzájárulna a régió tudósképzéséhez, a tudásutánpótlás kiszámítható biztosításához.

Az óvodától a munka világáig fő program

A program kiemelt célja a sikeres szakmaválasztás és munkahelyválasztás előmozdítása a térség minőségi munkaerő utánpótlásának tervezhető biztosítása. Városi/térségi, és/vagy megyei ösztöndíjrendszer – modellek kidolgozásával.

Természetesen mindez új típusú együttműködés kialakítását követeli meg a gazdálkodó, szakmai és más partneri szervezetekkel.

A nyitott iskola tanuló társadalom fő programja

A program célja az élethosszig tartó tanulás társadalmi igényének és lehetőségének kiépítése. A munkaerő át és továbbképzésének gazdasági szükségletekhez történő alakítása.

2018-ban az SZTE Mérnöki Kara a régió munkaerőpiacának meghatározó szereplőinek elvárásaira reagálva a rezidens központ (TMGSZGK) infrastruktúrájára építve 2019-ben mérnöki képzést tervez indítani. Orosházán.

A kidolgozott és jelenleg is regnáló rendszer lehetőséget ad a kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal (értelmezését lásd később) való egyéni bánásmódra, a személyre szabott törődésre, segítve ezzel holisztikus szemléletű fejlesztésüket, felkészítve a gyermekeket a képességeik, tudásuk, motivációjuk szerinti haladásra, továbbtanulásra.

Az Orosházi Táncsics Mihály Közoktatási Intézmény és Tehetségközpont (TMKIT) 2011. szeptemberi megalakulásával induló program összegezte és felhasználta a jogelőd intézményeiben, tagintézményeiben, intézményegységeiben (általános iskola, középiskola, kollégium, pedagógiai szakmai és szakszolgálat) létrejött tudást, tapasztalatot, tehetséggondozó tevékenységeket és a meglévő tárgyi és humán infrastruktúrát. Eredményeinek megtartása mellett olyan tudományos alapokon nyugvó, célrendszerében a társadalmi-gazdasági elvárásokat messzemenően figyelembe vevő, a modern pedagógia és pszichológia eredményeit is felhasználó újszerű programot kívánunk megvalósítani, mely jó gyakorlatként referenciául szolgálhat a hazai köznevelés egyre gyarapodó tehetséggondozó palettáján.

1.2.A tehetség gondozás helye a magyar köznevelésben

A TMKIT szakmai munkáját is szabályzó 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (továbbiakban Nkt.) deklarált célja:

*„1. § (1) A törvény célja olyan köznevelési rendszer megalkotása, amely elősegíti a gyermekek, fiatalok harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarati tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságaiknak megfelelő, tudatos fejlesztése révén, és ezáltal erkölcsös, önálló életvitelre és céljaik elérésére, a magánérdeket a köz érdekeivel összeegyeztetni képes embereket, felelős állampolgárokat nevel. **Kiemelt célja a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás.**”*

A tehetséggondozás fogalmát, tevékenységét, támogató rendszerét az azokat szabályzó rendelkezések értelmezésével definiálhatjuk.

Kiemelt figyelmet igénylő tanulók az Nkt. 4. § értelmében:

„13. kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló,

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,

14. kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,”

Elvünk, hogy minden gyermek a többiektől eltérő, önálló személyiség, így megilleti őt az egyéni bánásmód (perszonalizáció), - akár hátrányaik enyhítése, a felzárkóztatás, akár a kiemelkedő képességeik, szorgalmuk alapján történő fejlesztés, tehetséggondozás a célunk. Így a jogi szabályozást megelőző, annak bevezetése előtt elindított tehetséggondozó tevékenységünk is már egyfajta kettősségben kezeli

a tanulókat: a program keretei között foglalkozásokat terveztünk/tartottunk a tehetségek és a felzárkóztatásra szorulóknak számára egyaránt.

A kiemelten tehetséges tanulókkal való törődés elképzelése már - évekkel az Nkt. életbe lépése előtt - a Nemzeti Tehetség Programban is tetten érhető: „*A tehetségsegítés komplex formái szervesen illeszkednek a köz- és felsőoktatás megújítását célzó törekvésekhez, a kompetencia alapú, az egyének tanulási sajátosságait is figyelembe vevő oktatás elterjesztéséhez. A tehetségek segítése és fejlesztése az életpálya helyes irányba terelését, az életpálya sikerességének segítését, az innováció és kreativitás ösztönzését és elterjedését, a gazdasági növekedést, a magasabb versenyképességet, az esélyegyenlőtlenségek csökkentését, a magasabb társadalmi mobilitást, a hátrányos helyzet leküzdését és a kistérségek, valamint az egész társadalom kohézióját egyaránt szolgálják. A Nemzeti Tehetség Programnak a foglalkoztatási stratégiában példa- és értékteremtő szerepe van, a magyar gazdaság fejlődésében pedig kitörési pont lehet.*” (126/2008. (XII. 4.) OGY határozat a Nemzeti Tehetség Program elfogadásáról, a Nemzeti Tehetség Program finanszírozásának elveiről, valamint a Nemzeti Tehetségügyi Koordinációs Fórum létrehozásának és működésének elveiről.)

A kiemelt figyelmet igénylő tanulók esetében eddig is támogató szakmai háttérrel adtak a pedagógiai szakmai és szakszolgálati tevékenységek. 2013-tól ebbe a körbe kerül bele a kiemelten tehetséges tanuló is: az Nkt. 18. § szerint pedagógiai szakszolgálati feladat a kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása, míg a 19. § alapján pedagógiai-szakmai szolgáltatás a tanulmányi, sport- és tehetséggyógyító versenyek szervezése, összehangolása.

Új eleme a köznevelésnek, hogy 2013-tól a szakszolgálati feladatok között kötelező érvénnyel, központi koordinálás mellett szükséges foglalkozni a kiemelten tehetséges tanulókkal.

1.3. Kapcsolódás a Nemzeti Tehetség Programhoz

„A tehetségek tiszteletének, a tehetségek segítésének Magyarországon évszázados hagyományai vannak, amelyek mára sikeres állami, civil és egyházi formák sokaságát teremtették meg. Ennek ellenére a tehetségígéreték megtalálásának, társadalmi integrálásának, tehetségük kibontakoztatásának és a hasznosulás feltételeinek integrált rendszere nem alakult ki. Ugyanez jellemzi a különböző szintű tanulmányi versenyek sokaságát, és a különféle támogatási és ösztöndíjprogramokat is.” (78/2008. (VI. 13.) OGY határozat a Nemzeti Tehetség Programról.)

A fenti rendszerhiányosságokat mi is éreztük, mikor 2011-ben egy, a nevelési-oktatási struktúránkhoz illeszkedő, abba beépülő tehetséggondozó programot kívántunk létrehozni. A helyzetértékelésben, elképzelésünk kialakításában szerepet kaptak a 126/2008. (XII. 4.) OGY határozat általános alapelvei:

- Hosszú távú szemlélet
- Az értékőrzés elve
- A sokszínűség elve
- Az esélyteremtés elve
- A folyamatosság és átjárhatóság elve
- A kiválasztás-kiválasztódás és önfejlesztés elve
- A hatékonyság, fokozatosság elve
- Felelősség és társadalmi felelősségvállalás elve
- A tehetségsegítők megbecsülésének elve
- A fenntarthatóság és társadalmi támogatottság elve

Terveink 2012 februárjára váltak gyakorlattá. A fenntartói oldalról sokszínű, de a szakmai minőség és megújulás irányában, valamint a társadalmi küldetését és közhasznát illetően az egységes városi oktatási rendszer részeként elindult új szemléletű tehetséggondozó és felzárkóztató tevékenységünk.

1.4. Az Orosházi Táncsics Mihály Gimnázium, Szakgimnázium és Kollégium tehetségprogramjának partneri köre

Az OTMGSZGK *Tehetségprogramja* a Szegedi Tudományegyetemmel megkötött *Rezidensiskolai* szerződés keretei között működik. A program bevezetésére - kísérleti jelleggel - Orosháza köznevelési rendszerében az alap- és középfokon egyaránt 2012 tavaszán került sor. A program szakmai kidolgozója és városi gesztora - az akkori elnevezéssel – Táncsics Mihály Közoktatási Intézmény és Tehetségközpont. A gesztorintézmény a programba bevonta és azt követő években is folyamatosan bevonja a nem önkormányzati fenntartású intézményeket is.

1.4.1. A tehetség program célkitűzései

A fejlesztés során a négy tehetség-összetevőre kiemelten figyelünk, tehát a képességek mellett a személyiségtényezők formálása is nagyon fontos szerepet kap a programokban. E két fő irányon belül további négy általánosan elfogadott alapelvet határoztunk meg Balogh László professzor alapján:

- a tehetséges gyerek erős oldalának fejlesztése,
- a tehetséges gyerek gyenge oldalának fejlesztése (Csaknem minden tehetséges gyereknél van ilyen, s ez akadályozhatja az erős oldal kibontakozását, például alacsony önértékelés, biztonságérzet hiánya, stb.),
- megfelelő „légkör” megteremtése (kiegyensúlyozott társas kapcsolatok pedagógusokkal, fejlesztő szakemberekkel és a társakkal),
- szabadidős, lazító programok, amelyek biztosítják a feltöltődést, pihenést.

1.4.2. A tehetségfejlesztés iskolai és iskolán kívüli szervezeti formái

A tehetségprogram az intézmény pedagógiai programjának integráns része. Nevelő-
oktató munkánk során ezért az alkalmazott szervezeti formákat a célkitűzésekkel, a
programmal, a tanulók jellemzőivel összhangban választjuk meg. A tanórai és
tanórán (iskolán) kívüli formákat kapcsoljuk össze a hatékonyság érdekében.
Alkalmazott szervezeti formák:

- tanórai differenciálás különféle formái (kiscsoport, nívócsoport, egyénre szabott munka stb.),
- fakultáció,
- speciális osztály,
- délutáni foglalkozások (szakkör, blokk, önképzőkör, projektek stb.),
- hétvégi programok,
- nyári kurzusok,
- kutató diákok, TDK
- tanszéki programok,
- európai mobilitási programok,
- vendégtanár-program,
- mentorprogram,
- középiskolai szakkollégium,
- tehetségprogram.

1.4.3. A tanulói részvétel a városi szintű tehetségprogramban

- A programban történő tanulói részvételt az iskolák saját szempontrendszerük (tehetségazonosítás) alapján határozzák meg.
- A programban való részvétel – a tehetségazonosítás eredményeként - önkéntes alapon indul, ugyanakkor nyilatkozattal (szülői) történő vállalása után a program kimeneti szakaszáig (egy tanév) kötelezővé válik.
- Egy tanuló maximum két programban vehet részt.
- Mindegyik tehetségprogram a tanulók számára tanulásmódszertannal indul.
- A programvezetők számára tanítás módszertani képzést szerveztünk.

- Az indítandó programok létszámkeretének felső határát a korosztályra megállapított minimális osztálylétszám 60%-a, míg alsó határát e létszám legalább 40%-a képezi. (A létszám megállapítását a perszonalizált nevelés-oktatás eredményes teljesülése indokolja).

1.4.4. Tehetségazonosítás alkalmazott fázisai

1. Az azonosítás szükségességének felismerése (elméleti ismeretek megléte).
2. Ad hoc azonosítás (az iskolai követelményeknek való megfelelés).
3. Tesztek segítségével történő azonosítás.
4. Rendszer jellegű azonosítás kialakítása (az iskola komplex módszert alkalmaz: tanár, szülő, tanulótárs, maga a tehetséges tanuló, mint információforrás).
5. Professzionális azonosítás (a módszerek magabiztos használata és adaptálása).

A fázisok közül saját megítélésünk szerint jelenleg a 4. „rendszer jellegű azonosítás kialakítása” stádiumban vagyunk. Több évi fejlesztő, innovatív munka eredményeként jutottunk el ideig, és tervünk, hogy a szükséges anyagi erőforrások (városi költségvetési támogatás, pályázati lehetőségek, stb.) a professzionális azonosító szakaszba lépjünk.

1.4.4.1. Alkalmazott alapelvek

- Minél több forrásból szerezzünk információkat.
- Egy mérés, vizsgálat mindig csak az aktuális állapotot tükrözi, így sosem elég önmagában.
- A pedagógus és a tanuló folyamatos együttes tevékenysége nélkülözhetetlen a tehetség felismeréséhez.
- A szunnyadó tehetség miatt óvatossá kell lennünk a besorolással.

- A képesség és a teljesítmény nem azonos (lásd pl. alulteljesítők).
- A tesztek, vizsgálati módszerek nem tévedhetetlenek.

Ezeket az alapelveket szem előtt tartva állítottuk össze tehetségazonosító módszertanunkat a Martinson-féle hármasszabály alkalmazásával:

- A tehetségek képességeinek megállapítása folyamat, amely akár évekig is eltarthat.
- A tanulók képességeiről kialakítandó megbízható ítélethez több különböző forrás felhasználásával kell információt gyűjteni. (tanulmányi jegyek, versenyeredmények, mérések, tesztek eredményei, jellemzések (szülő, tanár, kortárs csoport, társak, stb.)).
- Fontosak a nem intellektuális faktorok (pl. társas-szociális, emocionális, motoros, stb.) is.

1.4.4.2. A tehetségazonosítás lépései

1. A megfelelő végzettségű szakemberekből álló csapat összeállítása.
2. A megfelelő szakmai program kidolgozása, alkalmazása.
3. A bevont tanulók körének meghatározása.
4. A tehetségígéretesek kiszűrése.
5. Beválogatás az adott tehetséggondozó programba (az azonosítás tehát nem egyenlő a beválogatással).

A tehetségazonosítást a martinsoni elvek alkalmazásával többször, longitudinálisan is el kívánjuk végezni. Már a tehetséggondozó program bevezetésénél megfogalmazódott bennünk, hogy a tanulói érdeklődés legalább olyan fontos, mint a gyermekek képességei.

Az általunk alkalmazott szubjektív-objektív mérési eljárás rendszerének vázlata

Szubjektív				Objektív			
Véleménygyűjtés				Tanulmányi eredmények		Pedagógiai vizsgálatok	Pszichológiai vizsgálatok
pedagógusoktól	szülőktől	társaktól	önjellemezés	osztályzatok	versenyeredmények	pl.: tulajdonságlista, motivációs kérdőív, stb.	pl.: intelligenciateszt, figyelemteszt, stb.

A tehetségazonosítás (és szükség esetén a hátrányok azonosítása) egyben a kialakítandó tanulói személyiségtérkép alapja is.

Az általános képességek azonosításának mátrixa

Évfolyam	Az azonosítás eszköze	Évfolyam	Az azonosítás eszköze
1.	DIFER, véleménygyűjtés.	3.	Tulajdonságlista, tantárgyi tesztek, tanulmányi eredmények, szabadidő kérdőív, diagnosztikus mérések, véleménygyűjtés, KPT.
2.	Tanulmányi eredmények, tantárgyi tesztek, diagnosztikus mérések, véleménygyűjtés.	4.	Renzulli - Hartmann-skála, tantárgyi tesztek, tanulmányi eredmények, versenyeredmények, Raven-intelligenciavizsgálat, kreativitásvizsgálat, országos kompetenciamérés, figyelemkoncentrációs teszt, Ranschburg-émlékezetvizsgálat, diagnosztikus mérések, véleménygyűjtés.
Évfolyam	Az azonosítás eszköze	Évfolyam	Az azonosítás eszköze
5.	Tanulási erősségek, tantárgyi tesztek, tanulmányi eredmények, versenyeredmények, szorongásvizsgálat, motivációs kérdőív, tanulási stílus kérdőív, véleménygyűjtés, diagnosztikus mérések, szociometria.	7.	Tanulási erősségek, Renzulli – Hartmann-skála, tantárgyi tesztek, tanulmányi eredmények, véleménygyűjtés, versenyeredmények, pályaaorientációs vizsgálat, motivációs kérdőív, tanulási stílus, szabadidő kérdőív, kompetenciatesztek, diagnosztikus mérések, gondolkodás tesztek.

6.	Tanulmányi eredmények, versenyeredmények, kreativitásvizsgálat, országos kompetenciamérés, diagnosztikus mérések, véleménygyűjtés, kérdőív egymásról.	8.	Káros szenvedélyek attitűdvizsgálat, figyelemkoncentrációs teszt, tantárgyi tesztek, tanulmányi eredmények, versenyeredmények, kreativitásvizsgálat, kompetenciatesztek, diagnosztikus mérések, véleménygyűjtés, Ranschburg - emlékezetvizsgálat, országos kompetenciamérés, gondolkodás tesztek.
Évfolyam	Az azonosítás eszköze	Évfolyam	Az azonosítás eszköze
9.	Kérdőív egymásról, szabadidő kérdőív, tantárgyi tesztek, tanulmányi eredmények, versenyeredmények, véleménygyűjtés, tantárgyi tesztek, Raven - intelligenciavizsgálat, szorongásvizsgálat, motivációs kérdőív, diagnosztikus mérések, szociometria.	11.	Tanulmányi eredmények, tantárgyi tesztek, versenyeredmények, diagnosztikus mérések, véleménygyűjtés, továbbiak szükség esetén.
10.	Tanulási erősségek, tantárgyi tesztek, tanulmányi eredmények, versenyeredmények, szorongás kérdőív, pályorientációs vizsgálat, kreativitásvizsgálat, diagnosztikus mérések, véleménygyűjtés, országos kompetenciamérés.	12.	Tanulmányi eredmények, tantárgyi tesztek, versenyeredmények, diagnosztikus mérések, véleménygyűjtés, továbbiak szükség esetén.

1.4.4.3. A specifikus képességek azonosítása

A gardneri többszörös intelligenciamodell-elméletet felhasználva az adott tehetségáv indulása előtt az egyes specifikus tehetség típusok, képességterületek azonosítása is megtörténik.

1.4.4.4. Beválogatás

Beválogatási módszerünkben az ún. „kevert modellt” használjuk, mely során az „összesítő eljárás” eredményeként kapott teljesítménymutatókat szűrőként alapul véve a „hierarchikus vizsgálati modell” többlépcsős, már csak a legjobb 20% kiválasztott számára (tehetségmező) szóló vizsgálatával folytatjuk a válogatást a

tehetségigéretetek számára. Az így kapott tehetséggrangsor alapján kialakul a programba kerülés sorrendje. Ezt felhasználva a tehetségsávokba a pedagógusok delegálják a bevonni szándékozottakat. A tehetségsávba való bekerülés lehetőségéről az érintettek értesítést kapnak. Egy tanuló maximum két tehetségsávba jelentkezhetsz a neki felkínált programok közül. Az eljárást minden tanévben (lásd később az ütemtervnel) az aktuális azonosítási módszer eredményét felhasználva megismételjük.

1.4.4.5. A tehetséggondozás formái, keretei, tevékenységei

A már ismertetett elméleti, szakmai háttér és meglévő tehetséggondozó (a TMKIT-et megelőző, és a tehetséggondozó program bevezető szakaszában szerzett) tapasztalataink alapján alakult ki bennünk saját tehetséggondozó programunk víziója, jelenlegi elképzelésünk.

Programunkban a tehetséggondozást gazdagító témakörökbe szervezett ún. **tehetségsávokban** történő fejlesztéssel kívánjuk megvalósítani. A sávok egy-egy tehetség típus, magasabb évfolyamokon műveltségterület szakmai ismeretanyagára épülnek. A sávok és tartalmuk meghatározása tantárgyi, pedagógiai, pszichológiai szempontok figyelembevételével történik. A sávok elrendezésében a tanulói leterheltség kiküszöbölése végett **maximum két programban** való részvételt biztosítunk. Így elképzelhető, hogy a jelölteknek választaniuk kell egy-egy program között. A program nem korrepetálás vagy az adott tananyag magasabb szintű újratanítása. Filozófiája, hogy a fejlesztés folyamata komplexen átfogja a humán tőke területének minden szegmensét. Az indított tehetségprogramok tudományos alapú kidolgozása után a perszonalizált és eredményes nevelést-oktatást biztosító diagnosztikus mérés-értékelési rendszer alkalmazása a célunk (Szegedi Tudományegyetem rezidensiskolai megállapodása).

A tehetségazonosításnál megadottak szerinti **beválogatás után** a fejlesztésbe jutott tanulóknak kb. 8-10 óra (heti 2 foglalkozás esetén pl. egy hónap) tanulás módszertani tréninget tartunk, mely egyben a tehetségprogram tanévkezdő modulja is. **Moduláris felépítése** alapján a tehetséggondozás során – a tehetségsávok jellege és a tehetségek életkorának függvényében különböző mértékben, a választott tehetségsáv specifikus tehetséggondozó témakörein túl - alkalom nyílik

pályaorientációs és pályaválasztási tevékenységre, önismereti foglalkozásokra, szociális képességek fejlesztésére, stb. is.

A tehetséggondozás már említett alapelvei és a szintén ismertetett tehetséggondozást hátráltató problémakör ismeretében elhatározott szándékunk, hogy programunk nemcsak intézményünk, de Orosháza város tehetséggondozó rendszerének szerves része legyen. Ezért **tehetségsávjaink** egy részét **nyitottá tettük**, azaz fenntartótól függetlenül jelentkezhetnek rá a különböző nevelési-oktatási intézmények tanulói.

1.4.5. Gazdagítás, dúsítás

Tartalmi szempontból az egyik legfőbb alapelve az iskolai tehetséggondozásnak a gazdagítás. Célja alapvetően az ismeretek és az elsajátítási folyamat kötelező tananyagon túllépő kiszélesítése. Passow irányelvei alapján határoztuk meg a programgazdagítás, dúsítás szempontjait:

- Mélységben történő gazdagítás: ennek során több lehetőséget kínálunk a tehetséges gyerekeknek tudásuk és képességeik alkalmazására, mint általában a tanulóknak.
- Tempóban történő „gazdagítás”: a tehetséges gyerekek ugyanannyi idő alatt társaiknál többet képesek megtanulni, így gazdagításuk újszerű tartalmak bevonásával is megoldható.
- A „tartalmi” gazdagítás azt jelenti, hogy a tananyagot a tanulókra érzékenyen kell megszerkeszteni: ki kell használni a tanulók egyedi természetét és szükségleteit, érdeklődését, illetve ezeket fejlesztjük.
- A feldolgozási képességek gazdagítása elsősorban a kreatív és kritikus gondolkodás fejlesztését jelenti felfedező, illetve interdiszciplináris tevékenység közben.
- Renzulli „Gazdagítási Triász Modellje” az előző elveket szervesen ötvözve kínál támpontokat, amelyekre a programok készítésekor támaszkodunk. Különös tekintettel a tehetséges gyerekek érdeklődési körének feltárására, valamint szélesítésére.

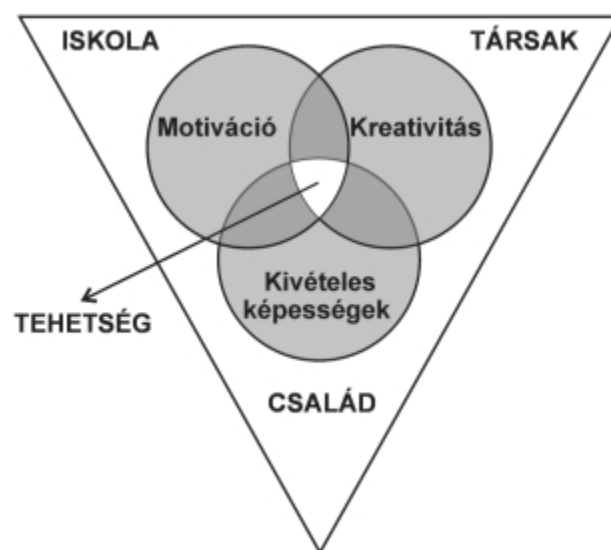
1.4.6. Tantestületi munkamegosztás, speciális feladatok

Tehetségprogramunk moduláris szerkezetű, ezért a programban résztvevő tanárok a modulok és a megfelelő képesítések alapján végzik feladatukat. Másrészt a köznevelési törvényben meghatározott tanári óraszámok és elvek (egyenlő terhelés) indokolják a program tervezését az iskola más feladataival összhangban. *Hangsúlyozni szükséges, hogy a tehetségprogramot a nevelés-oktatás integráns és organikus elemének tekintjük.* Sikeres megvalósításához jól elkülönítettünk bizonyos funkciókat és tevékenységeköröket, valamint hozzárendeltünk a feladatkörökhöz egyértelmű kompetenciákat. Az objektív megítélés és a pedagógiai tervezhetőség érdekében implementáltuk a rendszerbe a mérhetőséget, elszámoltathatóságot, nyomon követhetőséget és a nyilvánosságot.

- Programvezető, programfelelősök: általános áttekintés, programfejlesztés szakmai kontrolling, bátorítás, segítség, ellenőrzés, a téma napirenden tartása.
- Munkaközösség-vezetők: átfogó programok készítése, tanórai és tanórán kívüli gondozás, folytonosság és előrehaladás, forrásanyagok biztosítása, hatékonyság ellenőrzése.
- Tehetséggondozó koordinátor: össziskolai azonosító és ellenőrző programok készítése, órán (iskolán) kívüli tevékenységek koordinálása, mentor-programok és versenyek irányítása.
- Tehetség-tanácsadó szakember (erre képzett pedagógus vagy pszichológus): problémás helyzetekben – elsősorban egyéni és kiscsoportos formákban – konzultációs keretek között segíti a tehetségprogram megvalósulását. Három fő iránya van: tanácsadás a gyerekeknek, a közreműködő pedagógusoknak és a szülőknek.
- Mentor: olyan szakember, aki közvetlenül és folyamatosan irányítja egy-egy tehetséges diák fejlesztő tevékenységét.
- Az egyes tanárok: közreműködés a programok kidolgozásában, tehetséges tanulók azonosítása, egyéni szükségletek és érdeklődés felderítése, fejlesztése, tanórai és órán kívüli gazdagítás.

1.4.7. Együttműködés a családdal

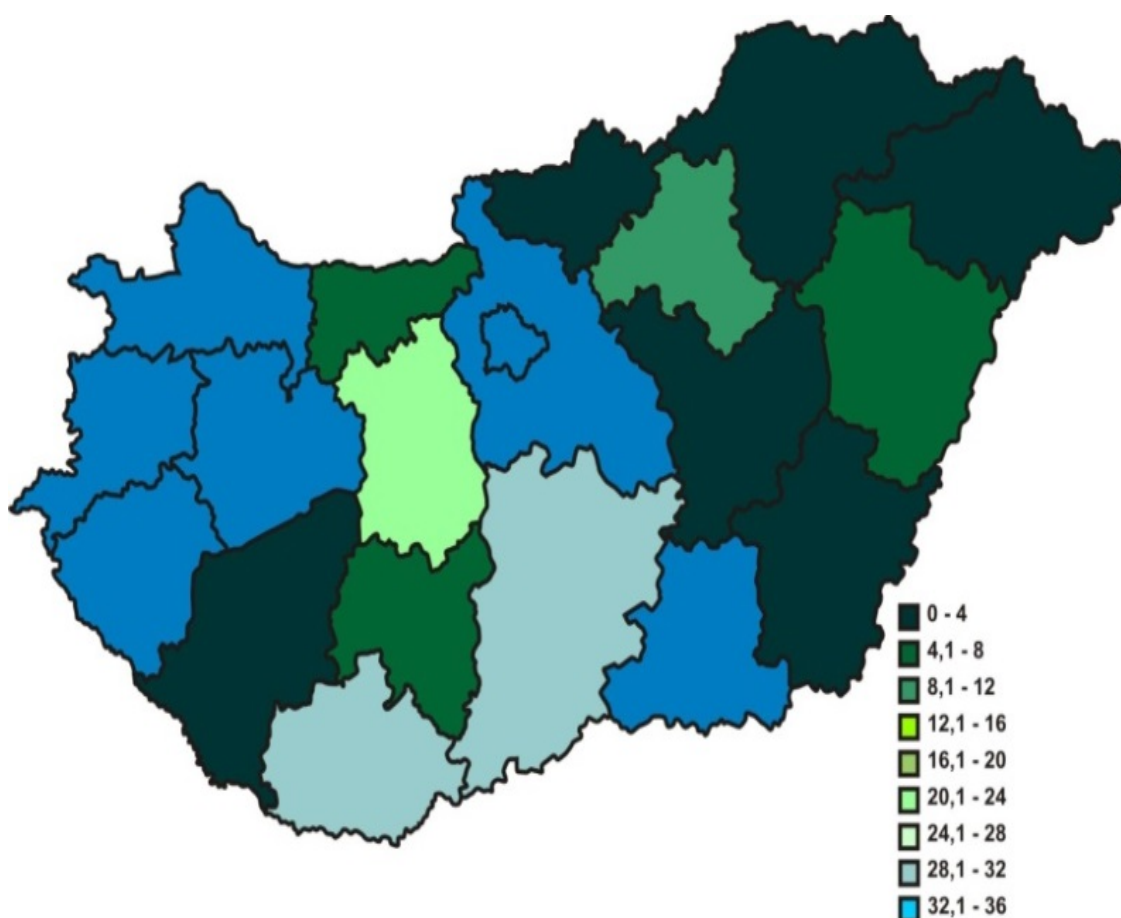
A tehetséggondozást sem tudja a szülő hatékony közreműködése nélkül megoldani az iskola. Ezt bizonyítja a világszerte elfogadott Mönks-modell is (2. ábra), amelynek lényege, hogy három környezeti tényező játszik döntő szerepet a gyerek tehetségének kibontakozásában: az iskola, a család és a társak. Ezért a tanulói térképek elkészítésében a **kognitív profil** mellett fontos a társadalmi-szociális kapcsolatok ismerete, a **társas profil** megrajzolása. .

2. ábra : Mönks-modell

Az iskolák tehetséggondozása csak akkor lehet sikeres, ha nem sablonszerű és nem kampányszerű, hanem az egész tevékenységrendszer a kihívásokra adott releváns válaszokból épül fel. Miből is következnek a releváns válaszok? A rendszerváltozást követően különösen indokolt ez a feladat a PISA-mérések¹ és az országos kompetenciamérések sokkoló üzenetei alapján. Az előbbiből kiderült, hogy az egyes iskolák közötti különbségeket (53,2%-ban) és a tanulói teljesítményeket (42%-ban) – az OECD-országokban az egyik legnagyobb mértékben – a szülők társadalmi státusza befolyásolja.

¹ PISA: a tanulói teljesítmények nemzetközi értékelésének programja (Programme for International Students Assessment).

3.ábra: A kompetenciamérések megyei eredményei

Forrás: Blahó J. 2013.

A 2006-2011. közötti összes (36) mérés alapján kirajzolódik a regionális szintű különbség a nyugat-kelet dichotómia. (Békés mindössze egy alkalommal teljesített az országos átlag felett (3.ábra).

A szociokulturális tehetségmodellek kimondottan a környezetnek a tehetség fejlődésére gyakorolt hatását hangsúlyozzák (COLANGELO, DETTMANN 1983, CORNELL, CALLAHAN, LLOYD 1991 és mások). Orosháza Város Önkormányzata Települési Köznevelési Esélyegyenlőségi és Intézkedési Terve (2013. 40/2013. II.22.) hangsúlyozza a társadalmi hátrányok felszámolását, mérséklését, az esélyegyenlőség általános biztosítását a város köznevelési rendszerében. Természetesen a tehetségprogram kötelezően figyelembe veszi tervezésében ezeket az ajánlásokat. Ezért az OTMGSZGK Tehetséggondozó Programjában a tehetségek felkutatása, fejlesztése mellett elkerülhetetlen a hátrányok mérséklését célzó felzárkóztató programrész alkalmazása.

Ugyancsak a közös felelősség mentén a minél nagyobb tanulói sikeresség érdekében fontos tehát a szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás, információcsere. Az együttműködés főbb tartalmi szempontjai:

- célok tisztázása, egyeztetése, azonos követelményrendszer kialakítása,
- a fejlődés közös értékelése,
- pedagógus, más fejlesztő szakember tanácsa, módszertani segítségnyújtása,
- a tanuló megismerése,
- tehetség, képesség felismerése,
- a gyerek érzelmi támogatása, elfogadás, odafigyelés,
- közös programok szervezése,
- pályaválasztás irányítása.

A családdal való együttműködésnek sokféle szervezeti formáját kell működtetni ahhoz, hogy a kapcsolattartás hatékony legyen: szülői értekezlet, egyéni konzultáció, családlátogatás, tanácsadás stb. Iskolánkban jól bevált forma a „Szülők Klubja”, mely kommunikációs és információs színtér. Programját az SZMK-val együttműködve közösen határozzuk meg.

Azonban anélkül, hogy a tehetséggondozás szereplőinek specifikus feladatait meghatároznánk, láthatjuk, hogy mindegyik szereplő a társadalom része. Tehát ahhoz, hogy mind a kiemelt nevelési színterek, mind pedig az egész társadalmi környezet a tehetséggondozás és tehetségfejlesztéshez megfelelő környezetet tudjon biztosítani, az egész társadalom szemléletét és „tehetségviszonyát” erősítenünk, alakítanunk kell! Abban, hogy a társadalom a tehetséggondozás számára elengedhetetlenül szükséges környezetet biztosítsa, mindenkinek, aki a társadalom alakításában szerepet vállal, lehetősége és így felelőssége van. Ezért tartjuk fontosnak a társadalmi-partneri kapcsolatok folyamatos fejlesztését, a munkamegosztás és felelősségi rendszerek meghatározását a kompetenciák egyértelmű tisztázása mellett.

1.4.8. Tehetség munkacsoport (tehetséggondozó-fejlesztő munkaközösség)

2011 szeptemberétől működik hivatalosan is az intézményben a tehetség munkacsoport (2013 szeptemberétől tehetséggondozó-fejlesztő munkaközösség, 2014-től ismét tehetség munkacsoport). Feladatát munkaközösségek közötti és feletti státuszban végzi (intézményi koordinátor: Kulcsár László Tibor általános igazgató helyettes). A formális csoport feladata a tehetségsegítő munka koordinálása, segítése, a szakmai tevékenység kontrollja mellett pl. rendezvények, foglalkozások, továbbképzések és rendezvények szervezése. Ezentúl a csoport tagjai a hálózati együttműködésekben, a kapcsolattartásban és kommunikációban is aktív szerepet vállalnak. A havi rendszerességgel tartott foglalkozásaik részeként előadások tartása, szervező munka, önképzések támogatása, kiterjesztése, szakirodalom feldolgozása a nevelés-oktatás minden momentumának tudás intenzívvé történő fejlesztése és elterjesztése a további feladatuk.

1.4.9.A program személyi feltételei

FŐ	VÉGZETTSÉG	FELADATKÖR	EGYÉB KOMPETENCIÁK
1 fő	tudományegyetem Ph.D. oktatáskutató	programvezető kapcsolattartó az egyetemmel	köznevelési szakértő, emelt szintű érettségi elnöki és vizsgáztató jogosítvány, szakvizsga, mesterpedagógus, kutatótanár
1 fő	tudományegyetem	szakmai koordinátor	szakvizsga, emelt szintű érettségi vizsgáztató jogosítvány, minősített pedagógus (P2), vezetői tapasztalat
1 fő	tudományegyetem	tehetségfejlesztő	szakvizsga
1 fő	tudományegyetem szakpszichológus	iskolapszichológus pályaorientáció, pályaválasztás	szakvizsga
1 fő	érettségi, szakasszisztens	Pedagógiai asszisztens	OKJ vizsga
30 fő	egyetem	tehetségsáv vezetők	szakvizsga, köznevelési szakértő emelt szintű érettségi elnöki és vizsgáztatói jogosítvány, mesterpedagógus

Elkötelezett szakmailag igényes és eredménye pedagógus végzettségű kollégáink támogatják a személyiségfejlesztés, önismeret, tanulásmódszertan modulok mellett a tehetségazonosítás felelős munkáját.

A tehetségsávokat tartó szakos kollégák valamely műveltségterület vagy tantárgy szakképzett művelői, akik a szakma iránti érdeklődés mellett például:

- kedvező, tehetségközpontú attitűddel,
- sok éves tapasztalattal, magabiztossággal,
- rugalmassággal, kreatív gondolkodással,
- megfelelő humorérzéssel,
- az egyéni eltéréseket, viselkedésformákat elfogadó, kevésbé ítélező tulajdonságokkal rendelkeznek.

1.4.10. Tárgyi feltételek

Az OTMGSZGK a kor követelményeinek megfelelően felújított tanügyi és kiszolgáló épületekkel, szakkabinetekkel és kedvező arányú egy tanulóra jutó IKT eszközökkel rendelkeznek.

1.4.11. A tehetségprogramot támogató speciális feltételek és szolgáltató rendszer

- Az intézményben évek óta DSD (német nyelvi diploma) vizsgaközpont, valamint ECDL vizsgaközpont működik.
- A nyelvi képzést anyanyelvi lektorok segítik. A lektori rendszerhez kapcsolódik az angol nyelvi diákszínjátzás és az angol nyelv és kultúra hete (megyei rendezvénysorozat).
- A német nyelvtanárok a Goethe Institute akkreditált képzésein szereznek certifikátot.
- Lektori rendszer működik és kiemelt programunk a német nyelv és kultúra hete, valamint az európai tanár-diák mobilitás és nyelvtanulás elősegítése.
- A Nagy Gyula Területi Múzeummal kialakított együttműködésben múzeumpedagógiai és diákkutató tevékenység zajlik. A múzeum publikációs felületet is biztosított a tanulóknak és a tanároknak.

- A művészeti nevelésben partneri együttműködést folytatunk a Liszt Ferenc Alapfokú Művészeti Iskolával, tanítványaink alapfokú művészeti végzettséget szerezhetnek.
- A sportnevelés területén elsősorban a köznevelési típusú sportiskolai programban (NSI-EMMI program) alakult ki szakmai együttműködés az orosházi sportegyesületekkel. (A sport tehetséggondozás szakmai és területi expanziójára a regionális szinten építkező sport szakkollégiumi program keretében látunk lehetőséget.) Az iskolai sportkör a mindennapos testnevelésen túli diák versenysport és testmozgás lehetőségét is kínálja.
- A média területén a TÁNCICS Stúdió, valamint az Orosházi Médiaival megkötött keretszerződés alapján a Médiatudatos Iskolapolgár Program keretében folyik nevelés, tehetséggondozás. Iskolánk kiválóan felszerelt tanstúdióval (Táncsics Stúdió) és diákújságíró-hálózattal (TI – Táncsics Idők havonta megjelenő digitális kiadvánnyal) rendelkezik. Az iskolai élet jelentősebb momentumairól digitális archiválást és kiadványokat készítünk
- Az egészségtudatosság és egészségkultúra fejlesztése a holisztikus modellünk meghatározó szegmense. Különösen oka a tanulóink (szűréseken és felmérések alapján megállapított) hiányos egészségtudatossága és állapota. Jól szervezett szűrési rendszer működik az iskolaorvosi és védőnői hálózattal. Az intézmény egészségnevelési programjának további fontos partnerei az Orosháza Város Kórháza, Gyopáros Gyógyfürdő Zrt. és több civil szakmai szervezet. Intézményünk a Magyar Vöröskereszt bázisiskolája, a városi DADA és Kábítószer Egyeztető Fórum partnerintézménye. Intézményünkben a tudatos és személyközpontú egészségtudatos magatartás fejlesztésével a prevencióra helyezük a hangsúlyt. A testi és a lelki egészség együttes figyelmet kap. Jól szervezett iskolapszichológus, mentálhigiénés és gyermekvédelmi felelősi rendszer szoros partnerségben működik az osztályfőnökökkel és a (elsősorban a sport területén) programfelelősökkel. Az iskolai egészségnapok az egyéni felelősséget és tudatosságot, valamint a társadalmi felelősséget, szerepvállalást és együttműködések fejlesztését kívánják előmozdítani. Egészségnevelési programunk egyedi színtöltja a kortárs csoport motiváló erejét felhasználva a tanulók egészségtudatosságát erősítő ifjúsági egészségmentori rendszer (kortárssegítő) működtetése.

Iskolánk a perszonalizált és holisztikus pedagógiai-fejlesztési elveket követve tanulói egészségtérképpel is rendelkezik.

- A humán tőke meghatározó szegmense a környezettudatosság is, mely nevelési programunk hangsúlyozott része. Ökoiskolaként kialakítottuk a szelektív hulladékgyűjtés osztály- és iskolai szintű feltételeit. Kutató és feltáró programokban veszünk részt a KMNP Igazgatóságával a nemzeti park értékeinek megőrzésében, feltárásában és népszerűsítésében. Kiemelt programjaink a Madarak és Fák Napja, valamint a Fehér-tó Napja programok.
- A szociális kompetenciák fejlesztése a tanulói sikeresség fontos eleme. Az aktív polgári szerepvállalás és szociális érzékenység, a tolerancia képessége a középiskolai tanulmányok lezárásával döntően kialakul. A munkavállalás és család világában a boldogulás és a boldogság feltétele e képesség és érzékenység birtoklása. A hagyományos lehetőségek mellett szélesíteni kívánjuk a kínálatunkat, elsősorban a hitoktatás bevezetésével, a tanulói önkéntesség erősítésével, az európai diákmobilitás támogatásával, az erdei iskola és cserkészprogramokkal. Az erdőbényei diáktanya számos és egyedi lehetőségek sorát kínálja. Erdei iskola, cserkész tábor, rekreációs tér stb.- amit erősíteni kívánunk.
- A sikeres emberek mint referenciaszemélyek meghatározó motiváló erővel bírnak az ifjúság nevelésében. Fontosnak tartjuk az öregdiákok szerepvállalását az alma materben. A gimnázium öregdiák baráti köre (Vinculum Közhasznú Egyesület) már nemcsak bizonyos programokhoz kapcsolódnak ad hoc jelleggel, hanem szervezeten vesznek részt az iskola életében. A tudományos ismeretterjesztés 2006 óta működő formája a Vinculum Szabadegyetem, mely a Dél-alföldi Régió egyik legrangosabb éves rendszerességgel megtartott rendezvénye. Másrészt, mint vendégtanár vagy mentor vesznek részt a tehetségprogramban, vagy szervezik a tanszék és az iskola kapcsolatát, a tanulói látogatásokat és kutatásokat. A Primus inter pares –díj a sikeres életpályát felmutató egykori gimnazistákat ismer el és munkásságát bemutatja a tanulóifjúságnak és az iskola, valamint a város közösségének. Egyedi kezdeményezés az iskolai emlékeztetőprogram keretében „Az Orosháza jelesei” DVD-sorozat.

1.4.13. Pénzügyi feltételek

Tehetséggondozó munkánk forrásoldala addicionált formában valósult meg és hasonló módon tervezzük a továbbiakban is. A program alapját továbbra is Orosháza város költségvetési rendeletében biztosított forrás jelenti (Városi Tehetségprogram). A másik meghatározó tétel a fenntartói (BTK) támogatás. Ugyanakkor nagyon sok pedagógus „társadalmi” munkával vállalt szerepet és jelentős az önkéntes szülői hozzájárulás is. Természetesen messzemenően kiaknáztuk, és továbbra is ki kívánjuk aknázni a pályázatok nyújtotta lehetőségeket (*Európai Unió és Nemzeti Tehetségprogramra kiírt pályázatok (pl. TÁMOP - 3.4.3-08/2. "Iskolai tehetséggondozás", TÁMOP - 3.4.4/B/08/1 "Országos Tehetségsegítő Hálózat kialakítása, TÁMOP- 3.4.5 – Tehetséghidak program, NTP-OKA és NTP-OFI).*

Céljaink megvalósításához növelni kívánjuk az iskolai alapítványok szerepét:

- a Kaáli Tanulmányi Alapítvány 1987. óta 3 tantárgyból (biológia, angol nyelv, magyar nyelv) támogatja az arra legérdemesebb középiskolásokat,
- az Öregdiák Baráti Kör Vinculum Közhasznú Egyesülete a „Juvenibus a maioribus”, a Héjjas Julianna -Literatura et historia- díj (magyar nyelv, történelem), és az „A scola pro scola” az Iskolától az iskoláért díjakkal támogatja a középiskolásokat és az eredményes pedagógusokat,
- tantárgyi díjak: Szabó Pál-díj (matematika, fizika), Kazár József-díj (kémia),
- Heptaéder-díj (Dr. Szilassi Lajos vándordíja a legkreatívabb osztályközösségnek),
- Camera Obscura-díj,
- Táncsics-díj (középiskola),
- Gabányi és Gabányi -Díj.
- Doherty-Díj

1.4.14. A program különleges elemei

Vendégtanár-program

A vendégtanár az egyetem oktatója, aki részt vesz a tehetségprogramban. A vendégtanár tervezetten (éves munkaterv alapján) végzi a programhoz köthető tanszéki, valamint a OTMGSZK tehetségsávjaiban feladatát. Havonta átlagosan egy alkalommal történik az Orosházára utazás, éves szinten 7-8 alkalmat tervezünk. A vendégtanárt útiköltség-térítés, ebéd és tiszteletdíj illeti meg. Feladatköre a következőkre terjed ki:

- A vendégtanár-program ütemezése féléves időszakra történik a OTMGSZK és a Szegedi Tudományegyetem karainak egyeztetése alapján.
- Közreműködik a tehetségprogram tartalmi kidolgozásában, fejlesztésében.
- Oktatási-nevelési szerepet vállal az általános iskola záró szakaszában (7.-8. osztály), valamint a középiskolai tehetségsávokban.
- Folyamatos szakmai konzultációt és tervezett képzéseket tart a program pedagógusaival, segíti szakmai - módszertani fejlődésüket.
- Aktív szerepet vállal a legtehetségesebb tanulók szakmai mentorálásában, (egyedi tanszéki tehetséggondozás és TDK -tevékenység, tanulói kutatói-és versenyprogramok, ösztöndíjak stb.).
- A középiskolai tehetség program legtehetségesebb tanulóit javasolja az egyetem szakkollégiumi programjába.

Tanszéki programok

- nyílt napok,
- egyedi tervezett tanszéki programok (tanszéklátogatás),
- „Kutatók éjszakája” programsorozat,
- „Kutató iskolák” programjai,
- Projektekben, mobilitási programokban való részvétel.

Kapcsolat az egyetem szakkollégiumi programjával

A legtehetségesebb tanulók javaslat által megpályázhatják az egyetem szakkollégiumába a felvételt.

2. Tehetséggondozó programunk új tartalmi elemei a 2018/2019-es tanévtől

Mindén tanévben aktualizálni kívánjuk a Szegedi Tudományegyetemmel a programban rejlő együttműködési lehetőségeket, melynek célrendszerét a társadalmi-gazdasági tér szereplőinek elvárásai határozzák meg. (A 2018-ban bekövetkezett jelentős tartalmi változások következtében három fő programot határoztunk meg:

- ***Az óvodától a diplomáig,***
- ***óvodától a munka világáig,***
- ***és a nyitott iskola tanuló társadalom*** fő programokban valósul meg.

Az óvodától a diplomáig fő program

Összekapcsolja a köznevelési rendszer (fenntartótól függetlenül) vertikális elemeit a felsőoktatással a tehetséggondozás, a társadalmi hátrányok enyhítése, a pályaaorientáció és pályaválasztás területén végzett feladatokban. *A már regnáló Tehetség-híd programban - a rezidens központon keresztül - városi, térségi szintű szervezett tehetségazonosítás és tehetséggondozás valósulna meg.*

A program egyedi és hatékony támogatási formákkal járul hozzá a sikeres pályaválasztáshoz, diplomaszerezéshez és a sikeres életpályákhoz.

A személyre szabott mentorálás és tanulói nyomon követés láthatóvá teszi a továbbtanulási irányokat és arányokat, valamint a munkaerő gazdálkodás tervezését.

Bővebb és tervezhető lehetőséget kínál az európai oktatási, tudományos mobilitási programok széleskörű implementálásában, részvételében.

A mentorálás ívében hatékonyan támogatná a kiemelt képességű tanulókat, hozzájárulna a régió tudósképzéséhez, a tudásutánpótlás kiszámítható biztosításához.

Az óvodától a munka világáig fő program

A program kiemelt célja a sikeres szakmaválasztás és munkahelyválasztás előmozdítása a térség minőségi munkaerő utánpótlásának tervezhető biztosítása. Városi/térségi, vagy megyei ösztöndíjrendszer – modellek kidolgozásával.

Természetesen mindez új típusú együttműködés kialakítását követeli meg a gazdálkodó szervezetekkel.

A nyitott iskola tanuló társadalom fő programja

A program célja az élethosszig tartó tanulás társadalmi igényének és lehetőségének kiépítése. A munkaerő át és továbbképzésének gazdasági szükségletekhez történő alakítása.

2018-ban az SZTE Mérnöki Kara a régió munkaerőpiacának meghatározó szereplőinek elvárásaira reagálva a rezidens központ (TMGSZGK) infrastruktúrájára építve 2019-ben mérnöki képzést tervez indítani. Orosházán.

Az iskola tehetségprogramja tehetségsávokra tagolódik. A tehetséggondozó program tehetség sávjaihoz a programvezetők (pedagógusok) **fejlesztési tervet** készítenek. A fejlesztési terveket szakemberek véleményezik, és megtörténik a tanszékekkel az egyeztetés. A programok októberben indulnak, és május végén zárulnak (összegző beszámolóval).

A tehetségsávokat tartó szakos kollégák kiválasztása az előző tanév végén kiírt pályázatra benyújtott tehetséggondozó tematika és szakmai önéletrajz alapján a tehetség munkacsoport javaslata alapján az intézményvezető feladata (belső akkreditáció). Bizonyos programokban csak azok a kollegák vehetnek részt, akik a szükséges minősítésekkel rendelkeznek (ilyen pl. a DSD-programban a Goethe Intézet nyelvtanári képesítése).

A program összekapcsolja a nevelés-oktatás formális és informális elemeit, a tanítási és a szabadidős időkeretet, továbbá maximálisan figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkori sajátosságokat.

- felső tagozaton a már megjelenő speciális tehetségek fejlesztése (a tehetségek azonosítása és fejlesztésük),
- középiskolában speciális fejlesztés (pl. fakultáció, tagozat, speciális osztály), egyéni mentorálások.

Néhány példa az általunk használt gazdagító programokra:

- emelt szintű képzések,
- önálló tanulás segítése,
- tehetségsávok működtetése,
- projektek,
- tanulmányi kirándulások,
- nyári táborok,
- „Kutatók éjszakája” program,
- az SZTE kínálta programlehetőségek,
- más egyetemek kínálta programlehetőségek,
- más partnerek kínálta lehetőségek,
- pályázatok kínálta lehetőségek.

Gazdagító programunkban Renzulli gazdagító triádmodelljét alkalmazzuk. Ennek első két szintje minden tanulónál alkalmazható, a harmadik szinten pedig a kiemelkedő képességűek számára adódik fejlesztő hatású gondozás.

1. Általános explorációs program – elsődleges célja a tehetséges tanulók érdeklődésének feltárása és szélesítése.
2. Csoportos fejlesztési gyakorlatok – az ismeretekkel való hatékony bánásmód elsajátítása.
3. Valódi feladatok egyéni vagy kiscsoportos megoldása: komplex, kihívást jelentő feladatok tanulmányozása, elvégzése.

2.1.Tehetségcsávok. tehetségterrénumok

Gazdagító tevékenységünket a tehetséggondozó programban öt kiemelt tehetséggazdagító kör köré szervezett tehetségcsávok tartásával vállaljuk fel:

- matematika - logikus gondolkodás
- természettudomány
- idegen nyelv
- humán területek
- sport

A művészeti nevelés és sport területek azonosításában is közreműködünk, de ezek gondozó tevékenysége a művészeti oktatás (pl. emelt szintű oktatás, alapfokú művészeti iskola) és a sportiskolai, valamint egyesületi sport keretében is beépül a rendszerbe.

2.1.1. Hatásvizsgálat, eredményesség

A tehetséggondozó programok hatásvizsgálatának jelentőségét a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács (NTT) is hangsúlyozza. A hatásvizsgálat a programok, módszerek fejlesztését, az egyéni fejlesztési tervek módosítását lehetővé tevő, visszacsatolást biztosító tevékenység. Segítségével objektívebben bizonyítható a program fejlesztő hatása.

A hatásvizsgálat szintjei:

- személyes szint (a tehetségek egyéni előmenetelének vizsgálata),
- intézményi szint (beválasztásvizsgálat, partneri mérések, programeredményesség).

2.1.2. Személyes szint, személyközpontú topográfia

A szakirodalmi ajánlás alapján a tehetséggondozó programok személyes szintű hatását két területen értékeljük:

- a speciális képességek fejlődésének vizsgálata az egyes tehetségcsávok vezetőinek kompetenciája,
- a pszichológiai háttértényezők fejlődését csak pszichológus végezheti.

A program során a tanévre tervezett azonosító vizsgálatok felhasználásával mérjük:

- az intellektuális képességek alakulását,
- a tanulási motiváció változását,
- az egyéni tanulási stratégiák fejlődését,
- a teljesítményszorongást,
- további személyiség-összetevők alakulását és ezek longitudinális változásait.

2.1.3. Intézményi szint

Az intézményi szintű hatásvizsgálat elemei a minőségirányítás kérdőíveinek átdolgozásával készített partneri mérések, elégedettségi vizsgálatok (szülő, tanuló, pedagógus).

2.1.4. Eredményességi mutatók, indikátorok

- országos kompetenciamérés eredményei,
- diagnosztikus mérések,
- félévi és tanév végi mérések,
- látogatottsági mutatók,
- nyílt foglalkozások,
- félévi és éves beszámolók észrevételei,
- tanulmányi eredmények, versenyeredmények,
- vizsgaeredmények, pályázati aktivitás,
- nyilvánossági megjelenések száma,
- továbbtanulási mutatók,
- lemorzsolódási mutatók,
- tehetséggondozó rendezvények száma, látogatottsága,
- tehetséggondozó képzésen, módszertani megújulásban részt vettek aránya,
- ösztöndíjak felhasználása.

Ütemterv

Hónap	Tevékenység	Megjegyzés	Eszköz
augusztus	Tehetségazonosítás és beválogatás előkészítése. Az indítható tehetségsávok és vezetőik kijelölése.	Mérőeszközök, előző évi eredmények összesítései. Belső akkreditáció dokumentumai. Éves munkaterv.	Tanulmányi eredmények, versenyeredmények.
szeptember	Tehetségazonosítás, beválogatás. Jelentkezés a tehetségsávba. Tanulásmódszertan foglalkozások.	Szülői hozzájáruló nyilatkozatok beszerzése. Az azonosítás eszközei. Az azonosítás összegző eredménye. Tanulásmódszertan tematika, jegyzetek.	Véleménygyűjtés, diagnosztikus mérések, DIFER, szorongásvizsgálat, tanulási stílus kérdőív, tanulási erősségek, motivációs kérdőív.
október	Tehetségsáv szakmai foglalkozások kezdete. Tehetségazonosítás mérései.	Tehetségsáv tematikák. Mérőeszközök.	DIFER.
november	Tehetségsáv szakmai foglalkozásai. Tehetségazonosítás mérései.	Tehetségsáv tematikák. Mérőeszközök.	Kreativitásvizsgálat.
december	Tehetségsáv szakmai foglalkozásai. Tehetségazonosítás mérései.	Tehetségsáv tematikák. Mérőeszközök.	Tantárgyi tesztek.
január	Tehetségsáv szakmai foglalkozásai. Tehetségazonosítás mérései.	Tehetségsáv-tematikák. Mérőeszközök.	Tantárgyi tesztek.
február	Tehetségsáv szakmai foglalkozásai. Tehetségazonosítás mérései.	Tehetségsáv-tematikák. Mérőeszközök.	Véleménygyűjtés.
március	Tehetségsáv szakmai foglalkozásai. Tehetségazonosítás mérései.	Tehetségsáv-tematikák. Mérőeszközök.	Kérdőív egymásról, szabadidő kérdőív, káros szenvedélyek attitűdvizsgálat.
április	Tehetségsáv szakmai foglalkozásai. Tehetségazonosítás mérései.	Tehetségsáv-tematikák. Mérőeszközök.	Kognitív profil teszt (KPT), pályaorientációs vizsgálat, kompetencia- és gondolkodás-tesztek, Raven-intelligenciavizsgálat, Brickenkamp-féle figyelemkoncentrációs teszt (D2N, D2T), Ranschburg-emlékezetvizsgálat, Renzulli - Hartmann-skála.
május	Tehetségsáv szakmai foglalkozásai. Tehetségazonosítás mérései.	Tehetségsáv tematikák. Mérőeszközök.	Tantárgyi tesztek, szociometria, tulajdonságlista, szabadidő kérdőív, országos kompetenciamérés.
június	Tehetségazonosítás mérései. Előzetes igényfelmérés a következő tanévre. Pályázat leadása a belső akkreditációhoz. Programzárás, intézményi hatásvizsgálat.	Mérőeszközök. Jelentkezési lap. Pályázati kiírás. Mérőeszközök.	Szociometria, tantárgyi tesztek, véleménygyűjtés. Kérdőívek.

**A tehetségazonosításhoz használt eszközrendszer
(évfolyam - felmérés mátrix):**

Az azonosítás eszközei	Évfolyam											
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Minden tanuló bevonásával												
Diagnosztikus mérések		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
DIFER	X											
Kognitív profil teszt (KPT)				X								
Országos kompetenciamérés				X		X		X		X		
Szorongásvizsgálat					X				X			
Tanulási stílus kérdőív					X				X			
Motivációs kérdőív					X				X			
Pályaorientációs vizsgálat							X			X		
Káros szenvedélyek attitűdvizsgálat								X				
A tehetségprogramba bejutott tanulók bevonásával												
Raven intelligencia vizsgálat	X				X				X			
Csoportos szűrés (pedagógus)	X											
Csoportos szűrés (pszichológus)	X											

2.1.5. A program továbbfejlesztése

Diákmentor

A magyar tehetséggondozásban nem „bejáratott” módszer a kortárs közeli diákmentorok bevonása a fejlesztő tevékenységbe.

Intézményünk egyes tehetségsávjaiban már eddig is kifejezett cél volt az önszerveződő csoportok létrehozása és segítése, a referenciatanár támogatásával megvalósuló tehetséggondozás, melyhez informálisan diákmentor tevékenység is társult (pl. robotika klub, fizika tehetségsáv)

Pedagógus mentor

A pedagógus mentorálási tevékenysége már megszokottabb nemcsak a tehetséggondozó, de pl. a felzárkóztató nevelő-oktató munkában is. A tehetségprogramban kiemelt figyelmet kell fordítani a pedagógus és tanítványa közötti személyes kapcsolatra. Ennek részeként elvárás, hogy a tehetséges fiatalnak legyen alkalma a tanártól egyéni segítséget kérni további fejlődéséhez.

Szülők, család bevonása a programokba

Intézményünkben 2011 októbere óta rendszeresek a Szülők Klubja foglalkozások, ahol aktuális nevelési kérdésekkel, a tanulók személyes fejlődését segítő előadásokkal, beszélgetésekkel segítjük a gyermekek nevelésében szakmai támogatást elfogadó szülőket, nagyszülőket, családtagokat.

Eddig is gyakori volt, hogy a versenyre kísérésben, a nevezési díjak költségeinek térítésében szerepet vállaltak a tehetségek családjai is. A rendelkezésre álló és a szükséges erőforrások egymáshoz rendelése és igazítása elengedhetetlen az esélyegyenlőséget biztosító tehetséggondozó munkához. Elvünk, hogy anyagi okok miatt nem maradhat ki tanuló a tehetségfejlesztésből. Így az eredményesség egyik mutatójának számító versenyeztetési lehetőségeket is szükséges - az eddigi színvonal megtartása mellett - fenntartani.

Külföldi kapcsolatok

A tehetségprogram számos lehetőséget ad a más kultúrák megismerését, idegen nyelv tanulását támogató tevékenységekre. Ezekre példák:

Comenius iskolai és régiós együttműködések, programok, Leonardo da Vinci program, Határtalanul pályázatok, ACES pályázatok, e-Twinning nyelvi program, testvériskolai projektek, külföldi cserediákok fogadása.

BGE bázisiskolai kapcsolat

A BGE bázisiskolai kapcsolat keretében ebben a tanévben folyamatosan használhatják a BGE blogot, részt vesznek a BGE által szervezett versenyen, valamint iskolánkban ismét megrendezésre kerül a Workshop és a Cinema Science Café

2.1.6. A kialakítandó rendszer elkötelezett:

- 1. az eredmény- és költséghatékonyságban, a mérhetőségben, a nyilvánosság biztosításában és az elszámoltathatóságban,*
- 2. a tudományos alapú standardizált mérőrendszer kiépítésében, a mérések nyilvánosságában, a teljes nyomon követés kialakításában,*
- 3. olyan mérőrendszerek implementációjában, mely támogatja a personalizált oktatáson keresztül a tanulói sikerességet, valamint a pedagógiai munka megújulását és az eredményességet szolgáló paradigmaváltást, (Az alkalmazott mérőrendszereken keresztül a pedagógus munkájának és minőségének objektivitásához is hozzá kívánunk járulni!)*
- 4. erősítjük az egész életen át tartó tanulás és a mobilitás iránti tudatosságot, ezért el kell érni, hogy a mobilitás az intézményi stratégia meghatározó része legyen,*
- 5. a méltányosság és a társadalmi kohézió, valamint az aktív polgári szerepvállalás előmozdításában,*

A Tehetségprogram” tehát épít az iskolák, mint önálló műhelyek munkájára, hagyományaira. A programot szellemi és anyagi erőforrások addicionált rendszerében, társadalmi nyilvánosság és támogatottság mellett, a Szegedi Tudományegyetem Rezidens Iskolai keretszerződésében képzeljük el.

Orosháza, 2018. szeptember.01.

Dr. Blahó János

intézményvezető